

Arī gudrinieks pārskatās – filigrāna kustība laikā

Līvija DŪMIŅA, tālr. 67886807

Latvijas Nacionālā teātra izrāde *Arī gudrinieks pārskatās* Latvijas teātru dzīvē ir notikums ar lielo burtu vairāku iemeslu dēļ. Tie visi liecina par to, ka veiksmē šoreiz visai komandai sekojusi kā ēna, neļaujot nejaušības darvas pilienam sabojāt medus podu, no kura var ieteikt tikai vienu – garšot un baudīt.

Režisors Mihails Gruzdovs Nacionālajā teātrī neoficiāli ieņem galveno krievu klasikas interpreta posteni, jo divi no trīs patlaban Lielās zāles repertuārā esošajiem šai sadaļai piederīgajiem darbiem ir viņa iestudēti – pagājušās sezonas *Anna Kareņina* un jaunais *Gudrinieks* līdzās viesrežisora Kirila Serebreņņikova *Mirusajām dvēselēm*.

Ar prātu neizprotamās krievu dvēseles stihiskā daba Mihailam Gruzdovam nav jāsaprot, viņš to jūt un labākajos darbos spēj *savaldīt* oriģinālā izteiksmē, meklējot atbildes uz pāri konkrētam, autora tēlotājam laikam stāvošiem *homo sapiens* mūžīgi aktuālajiem jautājumiem. To var sacīt par *Gudrinieku*, kura sociālā aktualitāte kārtējo reizi liek saprast, ka cilvēces kustība laikā notiek pa spirāli, kas apziņā tiecas noslēgties aplī. Izrāde liek domāt – kustība notiek pa spirāles apakšu, iestrēgstot vienā punktā, jo vilks kažoku met, bet tikumus (lasi – netikumus) nemaina un cerība par tikšanu nāka-

DŽĪVES IZJŪTA. Glāžu mūzika Mihaila Gruzdova izrādes finālā liek sajūsmināties par skaisto izskaņu, bet noskaņas trauslums aizved asociācijās par plānu ledu vai stiklu zem kājām

majā attīstības posmā šķiet tikpat nesasniedzama kā horizonts.

Mihails Gruzdovs Ostrovska tekstu lasījis ar neiroķirurga cienīgu aci, smalki un rūpīgi īsinot, saliekot akcentus. Labi palīgi bijuši tulkotājs Edvīns Raups un epigrammu autors Sergejs Tīmofejevs, piešķirot Ostrovska tekstam mūsdienīgu skanējumu, pieberot klāt vēl šķipsnu humora piparu. Tāpat kā izrādē kopumā, klasikas laikmetīgo skaņu lieliski demonstrē jau līdz apnikumam *nodrillētās* Bēthovena *Mēnesnīcas sonātes* dažādās interpretācijās.

Šoreiz Mihailam Gruzdovam izdevies radīt stilistiski izturētu iestudējumu, demonstrējot viņa režisora

rokrakstam raksturīgās līnijas. Psiholoģisko pieeju savienojot ar grotesku spēli, panākta harmoniska vienība, radot teatrāli spilgtu, izteiksmīgu valodu ar klusinātiem sirdstoņiem. Jāuzteic ansamblis par saskanīgo spēli. Vairāku aktieru radošajās biogrāfijās loma *Gudriniekā* ierakstās kā sasniegums, kas devis iespēju noslīpēt jaunu talanta šķautni. Pirmais jāsauc Artuss Kaimiņš, kuram Glumovs ir debija *lielo smago* lomu svara kategorijā. Mazliet neirastēniskā aktiera daba šeit iegūst trumpēja lomu, rādot šā laika jaunā, gudrā, pievilcīgā, bet psiholoģiski druscīt nestabilā cilvēkakarjerista, shēmotāja polit-

Tie, kas var atļauties, savā pagalmā arī Eifeļa torni uzbūvēs

tehnologa vai PR triku meistara portretu, kurš, lai arī glums, nav neievainojams un tieši tāpēc ir tik simpātisks un pat līdzjūtību raisošs.

Režisors Glumova bruņas lauž ar patiesām un abpusējām jūtām pret Kleopatru Mamajevu – Dita Lūriņa šajā lomā meistarīgi saudzē kopā koķetas, slīpētas sabiedrības lauvenes un reizē no visiem stāvoklim piederīgajiem sārņiem brīvas, patiesu, pirmatnēju jūtu pārsteigtas sievietes dabu. Man šķiet, no grēcinieces par svētuli ar pātdzīņu tapušās Turusinas loma Ingai Misānei ir lielākā veiksmē viņas lomugrāfijā – perfekta stila izjūta, smalki tverts raksturs,

pilnasinīgi izdzīvojot katru uz skatuves pavadīto sekundi. Astrīdas Kairišas (Manefa), Jura Lisnera (Mamajevs) un Ģirta Jakovļeva (Krutickis) harisma nav apšaubāma, tēli ir sulīgās krāsās triepīti. Daigas Gaismiņas Glumova – brīnišķīgs šarma, sievišķīgas gudrības un reizē provinciālisma apvienojums, bet beznosacījumu mīlestība pret dēlu un viņu attiecības liek domāt par Edipa kompleksu. Jaunā aktrise Sanita Pušpura Mašeņkas lomā rāda pašcieņu un centību; absolūti perfekts un groteskajā stilā izturēts ir kalpotāju duets jauno aktieru Kaspara Dumbura un Toma Liepājnieka izpildījumā.

Jūsma par telpu pataupīju beigām, kā tos krāsainos desertiņus, ko ar režisora smīnu par sabiedrības *slīpkām* izrādes laikā tiesā nost *Gudrinieka* varoņi. Scenogrāfa Aigara Ozoliņa un gaismu mākslinieka Igora Kapustina zilganos toņos ieturētā telpa ar Ziemas pils maketu ir ļoti skaista, ēnām, noskaņām bagāta, biezu atmosfēru radoša. Bet Ziemas pils Maskavā(!), pa kuras jumtu kā leļļu namiņu var pastaigāties, uzmet garu tajā tikumu un vērtību atklāšanas pirtī, ko kūris Ostrovskis un kur malku piemētis Gruzdovs. Mēs to zinām. Tie, kas var atļauties, savā pagalmā arī Eifeļa torni uzbūvēs. Glāžu mūzika finālā liek sajūsmināties par skaisto izskaņu, bet noskaņas trauslums aizved asociācijās par plānu ledu vai stiklu zem kājām – droši vien ne man vienai ir tāda šālaika dzīves izjūta. (Beidzot ir izrāde, kuras finālu mēģinot atcerēties nav jāpiepūlē atmiņa!) Tikai diagnožu licēju arī, fakts, nav maz. Tas laikam ir maķenīt apnicis, lai arī Gruzdovs to izdarījis filigrāni. ■